Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 39. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 17-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX. No. 39. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, FEBRUARY 17, 1921. THREE CENTS

Палата послів жадає від Вилсона справоздання з видатків.

ВАШІНҐТОН, 15. лютого. — По довгій та горячій дебаті палата послів постановила 211 голосами проти 79 зажадати від президента Злучених Держав докладного справоздання з пороблених ним видатків на суму 150 міліонів долярів, котрі йому признав конґрес так званим законом народної оборони.

Конґресмен Ґуд подав в маю 1920. року внесенне, щоби президент Злучених Держав здав докладне справоздання з видатків, які він поробив підчас своєї подорожи до Парижа. Президент тоді подав лише загальні суми видатків, не подаючи однак докладно, на що кождий видаток зроблено. Палата послів була невдоволена таким звітом, але поки що нічого не зробила в тій справі. Аж в місяцю грудни того самого року той самий конґресмен вніс знов те саме внесенне, жадаючи докладного звіту. Президент нічого не відповів.

ОСТРІ ВИПАДИ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

Тоді конґресмен вніс внесенне третий раз і з нього виязалася горяча дискусія. Конґресмен Ґуд, промовляючи за внесенням, заявив, що він зовсім не хоче збезчестити президента, ані дати до зрозуміння, що президент зле уживав гроший. Однак він уважає себе і край управненим до докладного вирахунку з усіх видатків.

Після сего конґресмен Роджерс почав острий напад на президента. Він вказав на довірочні видатки президента в Парижі, виносячі аж 17 міліонів долярів, і заявив, що він не бачить причини, чому президент мавби мати такі видатки. Президент подав докладне справоздання з видатків мирової комісії, чомуж він не мавби подати такого справоздання зі своїх особистих видатків, — говорив Роджерс. „Межи видатками подано: шкода в готели Де Крільон, 125.870.82 долярів. Звіт не подає докладнійшого вичислення подробиць. Ми не знаємо, кілько свічників розбили панове, котрі репрезентували Злучені Держави на мировій конференції. Я думаю, що ми маємо право знати се. Ми тілько гроша наплатилися у відшкодованнях і пенсіях і обезпеченню і направі кухні, що тут цілий готель можна було купити".

ПОСЛИ ПРИХОДЯТЬ ДО ВИЗИВАНОК.

Конґресмени з партії президента остро виступали проти домагання републиканців, заявляючи, що внесенне є дешевим замахом на честь уступаючого президента. Вони вказували на те, що президент Меккінлей не здавав жадного справоздання зі своїх видатків, пороблених підчас еспанської війни. Конґресмен Бірнс говорив, що ніхто навіть не думав питати Меккінлея за справоздання, а тимчасом тепер хочуть знати, кілько заплачено за поломані свічники, кілько страви зїджено, кілько заплачено службі. Далі-далі ще зажадають, кілько плачено прачці.

„А кілько за шампана", — перериває конґресмен Кнутсон, з Минесоти.

„Так, але ніхто тілько не пє, що конґресмен з Миноситти", — відпалив Бірнс серед загального сміху палати.

КОМІТЕТ СЕНАТУ ПРОТИ СТАРОГО ІМІҐРАЦІЙНОГО БИЛУ, АЛЕ ЗА НОВИМ.

ВАШІНҐТОН, 15. лютого. — Комітет сенату для справ іміґрації видав свою опінію про законопроект, котрий мав обмежити іміґрацію до Злучених Держав на цілих 14 місяців. Більшість комітету заявилася за резолюцією, котра заявляє, що тепер нема жадної потреби здержувати іміґрації на протяг 14 місяців. Рівночасно комітет сенату вніс резолюцію за законопроектом Дилинґгема, котрий пропоную допускати чужинців відповідно до числа старих іміґрантів з тої держави в Злучених Державах. Однак супроти великого навалу праці, яка жде конґрес перед замкненнем сесії, не сподіваються ухвалення нового закона в сій сесії.

ЗАБОРОНЯЮТЬ МІНІСТРОВИ СКАРБУ ДАВАТИ ГРОШІ ЧУЖИМ ДЕРЖАВАМ.

ВАШІНҐТОН, 15. лютого. — Судовий комітет сенату повідомив Гавстона, секретаря (міністра) скарбу Злучених Держав, щоби він більше не виплачував жадних гроший чужим державам з тих сум, які були призначені на позички союзникам підчас війни. Має він здержати виплату так довго, поки він не зявиться перед сенатом зі звітом зі своїх виплат. Се внесенне сенатора Ріда було відповідю на заяву секретаря скарбу, що він чується зобовязаний честю виплачувати гроші, які Америка обіцяла.

ДАЛЬША ЖЕРТВА ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 15. лютого. — Уже третя жертва тифу померла учора від коли пошесть прийшла до міста. В шпитали на Гофмен Айленд помер Шулим Ґальберт, 77 літний іміґрант з Росії, котрий приїхав на італійськім кораблі з Триесту. 32 других хорих, котрі находяться в квавантаннім шпитали, мають ся ліпше.

Федеральні власти у Вашінґтоні приказали іміґраційним властям у Бостоні завести рівні обережности проти іміґрантів, приїзджаючих з портів: Роттердам, Антверпія, Гавр, Шербург, Ґотенбург, Данциг, Триєст та Неаполь. Всіх іміґрантів, приїзджаючих з тих портів, маєся піддавати 12-ти дневій кварантанні.

НОВІ ВИПАДКИ СПЛЯЧОЇ ХОРОБИ.

НЮ ЙОРК, 15. лютого. — До міського департаменту здоровля донесено про нові 3 смерти та нових 11 случаїв сплячої хороби. Се підносить загальне число случаїв, рапортованих від 1. лютого, на 149, а від 1. січня на 179. Від початку року вмерло на хоробу 47 людий. Хороба найсильнійше ширится в місяцях січни, лютим та марті.

СЕНАТ НАКЛАДАЄ МИТО НА ЯЙЦЯ, ЦУКОР, МОЛОКО І МАСЛО.

ВАШІНҐТОН, 15. лютого. — Сенат приняв ріжні поправки до законопроекта про охоронне мито і наложив 12 центів мита на тузін імпортованих яєць, 1 цент на фунт цукру, 8 центів на фунт масла, 2 центи на ґальон свіжого молока і 5 центів на ґальон сметани. Сенат лагодився ще наловити податок на другі імпортовані товари, але сенатор Рід здержав його, назвавши сю політику морським розбишацтвом.

БУВШИЙ МІНІСТЕР СКАРБУ ЗА НЕЗАВИСИМОСТЮ ЛИТВИ.

ВАШІНҐТОН, 15. лютого. — Вілієм Мекаду, бувший секретар (міністер) скарбу, вніс до секретаря стейту Колбі просьбу о признание независимости Литви і литовського правительства.

БАТЬКО—ЗВІР.

Василь Сас з Рочестер, Ню Йорк, пише нам про таку подію:

Денисла Меккея з Рочестер, Ню Йорк, арештовано онгоді під тяжким закидом. Є він батьком десятеро дітий. Мав він пізнатися зі своєю дочкою пів року; коли побачив, що буде мусів справляти христини, підмовив дочку, щоби арештувала хлопця, з котрим недавно пізналася, і на него всьо зіпхала. Хлопець відпирався, що він не винуватий, але дівчина присягнула, що се вона від него в поважнім стані. Хлопець, бачучи, що йому пахне Іванова хата, взяв слюб з дівчиною, але зараз по слюбі покинув. Тепер мати побачила, що те саме виходить з другою дочкою, ще несповна 15-літною. Зачала питати її, з ким вона собі заходила. Дівчина не хотіла сказати. Мати пішла до священика і по довгій розмові і просьбі дівчина сказала, що з батьком. Мати, котра під дверми слухала, як почула слова дочки, відчинила двері і зімліла. Потім і старша дочка сказала, що її дитина також від її батька. Мати зателефонувала по поліцію і пана Данила від роботи забрали до Іванової хати, де він чекає на розправу.

КАНАДІЙСЬКИЙ НАРІД НА БУДУЧЕ БУДЕ ВИБИРАТИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ГОВЕРНОРА ДОМІНІЇ.

МОНТРЕАЛЬ, КВІБЕК, (Канада), 15. лютого. — Тут одержано сьогодня півурядову каблеграму з Лондону, яка доносить, що генерального говернора Канади буде на будуче вибирати самий канадійський нарід.

Кадеція теперішнього генерального говернора, Дюка оф Девоншер, кінчиться сього року, отже вибори можуть відбутись уже в недалекому часі.

Час урядовання генерального говернора Канади триває пять літ.

ВІЧЕ В СПРАВІ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ.

(Допись „Свободи").

Нюарк, Н. Дж., 5. лютого, 1921.

Вже від пізного ранка стояло кілька купок людий по нарожниках улиць, розмовляючи на ріжні теми, але найголовнійша з них була про полудневе віче, котре відбулося в неділю, дня 30. січня, 1921.

Нетерпеливо очікуючи хвилі, коли зачнеться віче, щоби почути кілька слів діяльности **Злученого Комітету Помочі Украї̈ни міста Нюарку, Н. Дж.**, та бесідників, котрі загріли-б присутних до дальшої народньої праці. Галя вічева була заповнена; було понад 700 осіб. Вступне слово сказав предсідатель добр. **В. Кузів.** Виразно представив діяльність З. К. П. У., заявляючи, що 24 товариства ріжних партійних поглядів групується в єдности. Ціль З. К. П. У. — злучити всі товариства і нести поміч як найскорше рідному краєви.

Екзикутива слідуюча: д. В. Кузів, предс., д. Мих. Пасічник, заст. предс.; д. П. Костів, секр. рекорд.; д. Гр. Чолій, секр. фінанс.; д. Мат. Соколовський, касієр; д. В. Варніцький, заст. касієра; д. П. Вакулінський, д. Ів. Ухман і д. К. Баґрій, контрольори.

Опісля покликано секретарів, котрі заняли місця. Першим бесідником був д. **Білоруський**, народний учитель, і яко наочний свідок описав страшне положенне в Східній Галичині, відки щойно приїхав. Мов у сльозах, змалював початки австрійських воєн, де польскі жандарми арештували тисячі свідомих Українців, мабуть за шпіонство, і висали до Талєргофу, де повішено 1.845 свідомих Українців. Змалював також життє дітий, як страшно вони бідують, просячи та жебраючи куска хліба; згадав за українські дівчата, котрі задля хліба мусять служити у Ляха-Татарина. Представив образ місцевого, де нема сіл, хиба розвалені доми та хати, зпід котрих виростає кропива і зілле. Бачив він, казав, на стації в Сокалі, чекаючих понад 5.000 людий з перепустками заграницю, куди вибирались шукати куска хліба.

Другим бесідником був д. **В. Гасій** з Трентон, Н. Дж. Він зворушив серця присутних. Згадав за Хмельницького та походи його, та за колишних козаків. Перебіг подій на Україні від часу революції аж до останних днів. В ярких словах обговорював події докладно та зворушаючо. Загрів до щедрих датків на рідний край, та кликав від братів за моря о поміч сим, котрі віддавали життє, майно та здоровлє за свободу і нарід.

Потім говорив предс. д. **В. Кузів**, представляючи образ сих, котрі просять о поміч зі старого краю. Сказав, що 10 дол. удержить дитину на один рік, а літра молока утримає дитину при життю. На галі підноситься голос большевицько-крикуна з Ню Йорку, котрий верещить, що як тамті нібито вкрали $120.000, так тепер сей З. К. П. У. хоче також вкрасти.

На галі крик большевиків (се бувші галицькі кацапи). Кождий хоче говорити щось. Зібрані н е дають, перебивають і так триває кількаміцять мінут.

Предс. д. В. Кузів покликує на бесідника д. Корпана. **Добр. Корпан** являєсь на середину перед зібраними; втихомирив крикунів та обговорив справу здоровим розумом, згадуючи, яка повинна бути ся організація; з яких людий; хто має розпоряджувати збірками: далі, яка повинна бути Україна, і щоїї потрібно під теперішні часи, та другі важнійші точки.

Зазначую, що д. Корпан є один з найсвідоміщих українських робітників, котрий не задивляєсь на Москву, але стремить до Києва. Честь таким робітникам, як д. Корпан. По скінченню реферату його зальною обдарено грімкими оплесками.

Предсідатель д. Кузів згань бив крикунів, обороняючи З. К. П. У., і представив людий, котрі беруть участь в сій праці; знають, що З. К. П. У. робить, але такі крикуни, розбивачі віч (се їх засада) не показались ще досі на засіданю З. К. П. У. і не висказали своїх думок щодо помочі.

Ганьба таким крикунам. Се не робітники із здоровим розумом, але... раби, підніжки, грязь Москви, як каже Шевченко.

При кінці викликав колектор, котрі зібрали $34.00. Зложили: д. К. Баґрій $5.00, д. В. Кузів $4.00, д. Ол. Крук $2.00 (а підписались д. О. Ялечко на $10.00 і д. М. Гураль на $1.00); по 1 долярови зложили: М. Пасічник, Ів. Тарновський, Ів. Ухман, З. Малецька, Дм. Доля, Т. Гладкий, П. Вакулінський, М. Кравець, Ол. Франчишин, М. Варащак, П. Лобур, Ол. Бучар, Павло Романишин, Гр. Чолій. Разом 25.00 дол., а дрібними $9.10. **Властиво ми повинні були зложити не меньше як 300 дол., але се насідки роботи наших старомодних галицьких кацапів.** Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

П. Костів-Костур,
секр. віча.

В ОДНІМ ДИСТРИКТІ В ІНДІЇ ВИБУХЛА ВОРОХОБНЯ ІЗЗА ВИСОКИХ ПОДАТКІВ.

ЛОНДОН, 15. лютого. — Револіція вибухла в індійськім стейті Тонк, в Райпутана.

Населенне обурене проти губернатора сеї области, який є місцевого походження і счинило проти сього ворохобню, головно ізза високих податків.

Тонк се один з 21 стейтів області Райпутана в Індії.

КРАЙНІ ПРИ РОБІТНИЧИХ ВИБОРАХ У ФРАНЦІЇ ПЕРЕПАЛИ.

ПАРИЖ, 15. лютого. — Крайелемент Загальної Федерації Праці стрінула вчера невдача на вчерашних зборах, на яких визначувано кандидатів до ведення організації. Кандидатів крайнього елементу побито. Вийшли самі противники крайних. Ріжниця голосів була 243 до 224.

Париські газети пишуть, що невдача крайних показує, що їх аґітація мала тілько поверховне значінне. Вони зазначують, що велика більшість робітників є противна доктринам з Москви.

КЛОПІТ ІЗ ЗОЛОТИМИ ГРІШМИ.

ПАРИЖ, 15. лютого. — В Парижі є міський заставничий дім „Мон де Пієте" (гора побожности), який має дивним дивом 1 міліон франків в золоті в заставі.

В часі війни французький уряд був видав розпорядок, що золоті гроші можна вимінити або видати лише за вимінну вартість, вибиту на грошах. Дятого публика, не хотячи тратити золота, що дійсно мало більшу вартість, заставила його в заставничім банку.

Тепер на суму 1 міліона франків публика того золота не викупила і банк мав би їх продати на торзі.

Ті золоті гроші тепер варті $2\frac{1}{2}$ міліона в паперових франках, але право не позволяє французьских гроший продавати дорожше як на них означена ціна. Длятого банк мусів би продати їх за таншу ціну і стратити ту надвартість $1\frac{1}{2}$ міліона, яку тепер мають золоті гроші понад паперові.

Остатонно міський заставничий банк радше буде ждати на час, коли паперові гроші зрівняються своєю вартостю із золотими і тоді їх виміняє.

Новий український дневник у Львові.

НА МІСЦЕ ЗАБОРОНЕНОЇ „УКРАЇНСЬКОЇ ДУМКИ" ЗАЧАВ ВИХОДИТИ ДНЯ 25. СІЧНЯ С. Р. „УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК".

ЛЬВІВ, дня 26 січня. — Вчера зачав виходити у Львові новий український дневник під назвою **„Український Вістник".**

Перше число „Українського Вістника" вийшло несконфісковане, а друге, нинішнє появилося вже з білою латкою, причіпленою польським прокуратором.

На першій стороні другого числа остався лише заголовок вступної статті п. з. **„Недоля української преси"**, а ціла стаття сконфіскована. Сей титул а під ним біла латка найльмовнійше свідчать про долю, яку тепер переживає українська преса в Галичині, а з нею й увесь український нарід.

„Український Вістник" виходить на місце забороненої Української Думки".

Як звісно, вперве заборонили були Поляки „Діло", потім „Громадську Думку", що виходила на місце „Діла"; далі „Українську Думку", що виходила на місце „Громадської Думки".

Тепер „Український Вістник" се з ряду четвертий дневник по трох заборонках.

Часопись виходить далі у Львові, в домі „Просвіти", ринок ч. 10. Одвічає за редакцію д. Михайло Струтинський. Передплата в Галичині виносить чверть річно 120 марок.

Дальша доля сього українського дневника як і всіх українських часописий в Галичині залежить від ласки й неласки польських окупаційних властий.

Німеччина предложить свої пропозиції у Лондоні.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ З АЛІЯНТАМИ НІМЕЦЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ ВИКАЖУТЬ, КІЛЬКО НІМЕЧЧИНА МОЖЕ ЗАПЛАТИТИ.

БЕРЛІН, 15. лютого. — На конференції, яка зачнеться в Лондоні 1. марта с. р., Німеччина предложить свої предложення в справі военного відшкодовання, яко контр-пропозиції на предложення аліяньтских експертів з 29. січня с. р.

Так сказано сьогодня в міністерстві заграничних справ.

Сі німецькі предложення мають бути у великій тайні, поки не зберється конференція в Лондоні. В них буде виказано, кілько Німеччина всилі і може заплатити відшкодовання.

ВІСТИ З ГАЛИЧИНИ.

Протест львівського робітництва проти режиму у Східній Галичині.

В неділю, 23. січня с. р. відбулося у Львові віча друкарів, шевців, дневних робітників і т. д., які належать до соціялістичних професійних організацій. Ухвалено такі резолюції: „Зібрані робітники як найбільш рішучо протестують проти репресій, які політичні власти пристосовують до робітничого руху, головно до **пролетаріяту українського та жидівського.** Зібрані протестують проти замкнення фахових і політичних організацій жидівського пролетаріяту, протестують проти арештовання секретаря української соц.-дем. партії тов. Квасниці і проти нічим неоправданого завішення одинокого органу українських соціялістів „Вперед". Зібрані домагаються негайного випущення на волю тов. Квасниці і негайного знесення завішення робітничої жидівської преси і отворення жидівських організацій. Зібрані взивають в першій мірі Головну Управу П. П. С. і Союз соціялістичних послів сойм-мових, щоби поробили потрібні заходи для здержання політичних репресій і внесли в сойм енергічний протест проти переслідування робітничого руху в Східній Галичині. Зібрані взивають представників П. П. С., які засідають в раді міській, щоби і вони з міської трибуни запротестували проти репресій робітничого руху в нашім місті".

Учителів(ок) Українців переносять на Мазури.

Львівська українська газета „Учительське Слово" ч. 2 доносить: Шкільна Рада краєва не має місця вже для учителів (ок) Українців у Східній Галичині і переносить їх на Мазури. На численних авдієнціях у делєгата Собінського заявив він організації Т-ва ВПУ., що є виключене, щоби конечне будь з учителів(ок) Українців переносено до Західної Галичини. Тимчасом в послідних днях перенесено тов. Софію Демчишин, учит. із Золочівщини до Тарнобжегу; тов. Казимиру Боронь з Сяніччини до Домбровин; і тов. В. Бундзяка з Косівщини до Тарнобжегу.

Сотки українських шкіл у Східній Галичині є нечинних, а тимчасом учителів і учительок переноситься з їх рідного краю на чужину.

КОРЧМИН, пов. РАВА РУСЬКА

Жандарми збирають на плебісцит.

В Корчмині і других селах равського повіту ходять жандарми по хатах і збирають гроші на польский плебісцит на Шлеску, при чому кажуть кождому жертводавцеви підписувати назвище. Селяне, застрашені появою небажаного гостя, складають відчітного „добровільні" жертви по кілька марок, не знаючи, на що вони будуть ужиті.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

Обмінование чорноморського побережа.

Львів, 26. січня.

Радянський уряд в Києві оголошує, що територіяльні води Чорного Моря будуть обложені в ріжних місцях мінами та забезпечені другими оборонними засобами. Чужим кораблям не буде дозволено наближуватися до берегів ближче як на 13 миль, за виймкою випадків, в яких ті кораблі дістали би телеграфічний дозвіл. На випадок нарушення сього приказу буде вжита надморська артилерія.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid.		Почтою, оплачено	

За кожду зміну адреса платиться 10 центів

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найліпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не злiпились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листа адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ УКРАЇНСЬКИЙ РОБОЧИЙ НАРОД ПРАВИТЬ УКРАЇНОЮ?

Хто навчиться вибирати зпід пяної лайки большевицьких редакторів рідкі зеренця якоїсь думки, той знає, що основою їх лайливої науки є те, що, мовляв, на Україні повстало правительство українських робітників та селян і що те правительство і править Україною згідно з волею українського робітництва і бідного селяньства.

Віденська „Нова Доба", орґан закордонної ґрупи української комуністичної партії, кидає дуже цікаве світло на ті питання: Хто править Україною під теперішню хвилю? Чи править тепер українським краєм українське робітництво та селяньство?

„Нова Доба" відповідає коротко і ясно: Україною править тепер диктаторським способом одна партія. Тою партією є Комуністична Партія (большевики) України. Всі другі партії не допущені до участи в правлінню краєм.

Хто є ся партія? Чи се українські робітники та українські бідні селяни, як се пробомкують серед вуличної, гідної пяниць лайки большевики в Америці?

Як Комуністична Партія (большевиків) України є дійсно українська партія, то вона певно складається в своїй більшости з того робітництва, котре становить більшість робітничої кляси на Україні. Більшість, і то подавляючу більшість, робітничої кляси на Україні становить робітництво українське. Як Комуністична Партія (большевиків) України, є дійсно орґанізацією робочого люду України, то в ній переважають українські робітники, український міський та сільський пролетаріят.

Правда, є на Україні також не-український робочий люд, і моглиб вони бути в Комуністичній Партії (большевиків) України. Через те партія ще не стратить українського характеру, що в ній є люди другої національности, подібно як край не тратить свого національного характеру через те, що в ньому поселяються люди другої нації у невеликім числі. Як більшість рішає про національний характер краю, так більшість рішить про характер партії.

Ось чому питаємося: Хто становить більшість в Комуністичній Партії (большевиків) України, в тій правлячій партії України?

„Нова Доба" відповідає ясно, що Комуністична Партія (большевиків) України по своїм складі не являється орґанізацією українського робітництва. І „Нова Доба" стверджує, що ся партія складається переважно з мілітарної та бюрократичної дрібно-буржуазної інтеліґенції з незначною домішкою московського та помосковщеного робітництва, що живе на Україні. Не українські бідні селяни та міські робітники, про котрих усе горлають наймити московських диктаторів, становлять більшість правлячої партії України. Як є які селяни та робітники в Комуністичній Партії (большевиків) України, то вони не Українці, а Москалі або перекабачені Українці, то є ті „хахли" і „тоже Малороси", що то української мови цураються, бо вона для них за мало панська, занадто хлопська.

Але й ті селяни та робітники, якіб вони не були, становлять лише менчість в партії. Більшість правлячої партії України становлять і не Українці і не робітники і не селяни. Більшість партії се всякого рода інтеліґенти, котрі прийшли на Україну вести війну та правити здобутим краєм, одним словом „джабовці".

„Нова Доба" виразно доказує се рахунком. Комуністична Партія (большевиків) України має всего 15.000 членів. Як відомо, на українській теріторії є більше, як 15.000 ріжних політичних джабів. Всі політичні джаби роздають лише членам правлячої партії. Значиться, усі члени партії, кілько їх є, мають якісь політичні джаби. Уся партія се партія джабовців. Кождий, кого допустять до партії, може сподіватися політичного джабу. „Ясно, що **вся** партія **мусить** бути партією урядовців, бюрократів", — каже орґан українських комуністів за кордоном.

Що сі урядовці не є ні міські, ні сільські робітники, а інтеліґенція, се доказують також усі наочні свідки, що були на Україні.

Сей факт, що Україною править не українське селяньство та робітництво, але чужа українському селяньству та робітництву мілітарна та бюрократична дрібно-буржуазна інтеліґенція, поясняє нам не мало фактів не лише з історії революційного руху на Україні, але й з історії большевизму серед Українців в Америці. Богато людий ломало собі голову над тим, чому большевицький рух в Америці віддано під провід бувших прислужників австрійських консулів, ще недавних ворогів всего, що заносило соціялізмом, неуків, котрі кромі грубої лайки не можуть нічого з голови видобути. Джабівство, ворожнеча супроти українського робітництва та селяньства серед правлячої партії на Україні поясняє в значній мірі ту моральну гнилу, що розсілася серед так званого большевицького руху межи українським робітництвом в Злучених Державах.

ДОБИРАЮТЬСЯ ДО СЕМОЇ ШКІРИ!

(Надіслана стаття).

Ляцька скаженина супроти нашого старого краю, многострадальної Галичини, доходить до найвисшої степени. То, що тепер діеся в сім краю горя, крови і сліз, переходить всі страхіття дотеперішної польської господарки на земли наших прадідів. Ляхи зміркували, що Галичина вириваеться їм з рук. Дика, кровожадна звірюка, надвислянський змій почув, що скривавлена добича ось-ось і освободиться з його пазурів. І, як кожда звірюка в такім разі, кинувся з ще більшою скажениною на свою жертву.

В наших горах діються страшні річи, від котрих мороз йде поза плечі, а кров стинаєсь у жилах. Села йдуть з димом, мущин — наших славних, дорогих Гуцулів та Бойків — розстрілюєсь масово, діти кидаєсь в огонь горіючих хат, жінок і дівчат насилуєсь а потім убиваєсь, людий мучиться страшними, найдикшими муками. Найдикша орда в світі не скаженіла ніколи ще так, як скаженіє польський наїздник-розбишака в наших тихих колись селах, над нашим трудящим, чесним народом, над нашими безборонними жінками і дітьми!

А що ми на то, американські Українці? — ми, браття і сестри, сини і доньки тих батьків і мамів, тих братів і сестер, котрих так страшно мучить скажена ляцька потвора?... Де ми є? Де наша поміч? Чисьмо оглухли? Чи серця нам закаменіли? Чи кров наша вже не українська, вже не та сама, що ллеться потоками та ріками в Галичині, що скверчить смажена на ляцькім огни? Чому ми мовчимо? Чому не зірвемось як буря, як гураґан, до всенароднього протесту? Чи спаралiжувало нас? Чи сліпота нас побила? Чи довго ще з заложеними руками будемо дивитись, як наш брат конає, як веться у муках, як з него цідять сердечну кров нелюди дикі, звірі ненаситні?!...

Доносять депеші, що Ляхи взялись брати наших людий до польського войска. Польські староства в Східній Галичині оголосили, що всі мущини певних річників **без ріжниці народности** мають зголоситись до військового спису та бути готові на кождий поклик йти до польської армії. Се страшне, до Бога о пімсту вопіюще насильство — брати Українців до армії, котра має угнітати і різати Українців! Се тим більше насильство, що Галичина не належить до Польщі і Польща **не має права** брати з неї рекрута. Але Ляшня має нещасний край покищо в руках і самовільно робить там, що хоче. Хтож не йде до війска, того перед военний суд і на другий світ!

А що ми, американські Українці, на се? Чи підемо може до польського конзуляту в Ню Йорку, підпишемо декларацію, що ми „Поляци", та що ми хочемо служити в польській армії? Що? Чи ми ще Українці чи вже лише тільки череда без чести і поваги? Вони плюють нам з лице, кажуть: „Бендзєш, псякреф Русінє, біць сє і умерaць за Полске, чи хцеш чи не хцеш, свіньо руска!" — а ми що на се? Мовчимо?! Добре нам ту в Америці? Спокійно ту? Нема польських жандарів, аби взяли нас силою від жінок та любок, ще й ребра нам повибивали? Чи ми проклятий Богом народ рабів, невільників та свинопасів, що не вміє зі себе добути слова протесту? Чи не знаємо дороги до конґресменів, до сенаторів, до Вашингтону? Чи не вміє нас двох зійтись до купи, не сварючись між собою, аби зорґанізувати борбу проти ляцького розбою?!...

Зі Львова прийшла вістка, що Ляхи замкнули остатню независиму українську ґазету „Вперед", а за то сипнули 12 міліонів польських марок на ґазети зрадників Яцкова та Твердохліба, яких ще суха верба не мице! Всі українські ґазети замкнено: „Діло", „Свободу", „Громадську Думку", „Українську Думку", „Раду", „Нову Раду", „Громадський Голос", тепер „Вперед"! Чотири міліони галицьких Українців не мають ґазети, не мають голосу! Ляшня скаже антанті: „Гляди, антанто, який рай в Галичині! самі українські ґазети, „Рідний Край" Яцкова та „Обнова" Твердохліба, пишуть, що Українці хочуть бути під Польщею, а нема ніодної ґазети, щоби писала инакше! Се доказ що ввесь нарід в Галичині хоче під Польщу, лиш купка неспокійних духів думає инакше!" — Українському народови в Галичині закнеблювано силою уста, аби світ не чув протесту, не чув крику, не чув стону сего народу!

А що ми на се, американські Українці? Будемо мовчати? Як Ляхи завязали уста 4 міліонам наших братів, то і ми змовчимо? — бо так Лях каже! Як розбити яке запомогове віче, ревучи дикими голосами, то в нас є сила голосу, то в нас є енерґія, то в нас є до того орґанізація і охота? Так?! Але як Ляшня пястуком замикає голос нашого народу в старім краю, то ми спимо, то ми тоді гнилі колоди, то в нас тоді голосу нема, ані енерґії, ані орґанізації, ані охоти! Не нарід ми, а стадо рабів з собачою натурою, як ми змовчимо на то все, як дальше будемо терпіти то розбиттє, ту дісорґанізацію поміж нами — на втіху Ляхам, на славу проклятої Польщі.

Наче грім за громом бють в нас вісти зі Львова про те, що до семої шкіри добираєсь Лях. Чортівський плян зачали переводити Ґалецький і Маліна, польський намісник Галичини та польський ґенеральний прокуратор у Львові — і то на розказ з Варшави! Хочуть **поставити перед суд за „державну зраду" всіх визначних українських провідників зі Львова.** Ляхи хочуть знищити провід і мозок народа. Се їм порадили її діяволи-Юди Яцків і Твердохліб, на яких уже стричок сучеся! — Вони думають: „як знищимо осередок народа, його мозок, то маса без проводу нічого не вдіє і аж тоді опануєм край!" І зроблено процес о „державну зраду", за яку жде кара смерти або доживотної тюрми. — Проти кого має бути ся „державна зрада"? Проти маєстату „Ржечипосполітей Польскей"! Кого можна обжалувати за се? Тілько того, хто хоче звалити польську державу або хто хоче відорвати від неї яку провінцію, що належить **правно** до Польщи! Когож в тім випадку обжаловують Ляхи за „зраду" Польщи? Українських провідників зі Львова за те, що український „Народний Комітет" зі Львова оголосив був за границею і у „Вперед" заяву, що Галичина ніколи не згодиться на прилученнє її до Польщи але признає лише власть „Укр. Національної Ради"! Чи є се „зрада" проти Польщи? Ні! бо ніяка держава у світі не признала ще Галичини Польщи і Галичина не є польська провінція, не є часть Польщи. Польща має лише **тимчасовий** мандат (доручення) удержання ладу в Галичині. Але Ляхи зачинають сей безправний процес, щоби показати всім Українцям, що Галичина се польська провінція. **Як Українці приймуть се спокійно, то се знак, що признали польське право до Галичини.**

А що знов ми, американські Українці на се? — Галичане вже запротестували в суді проти сего безправства, заявляючи, що вони не є польські піддані, не підлягають польському праву, та що Галичина не є часть Польщи. А що ми? Будемо мовчати? Будемо спокійно приглядатись, як Ляхи судять наших провідників у Львові на смерть чи на зігниттє в тюрмі? — Чому би ні? Се так як в цирку або на якім „шові". Там, в старім краю, наші люде перед судом будуть по геройськи заглядати смерти в очи і **певно не запродадуть себе, певно не признають права Польщи до Галичини!** А ми звідси, з Америки, будемо приглядатись тому здалеку, наче якій комедії, та будемо „бити браво", „подивляти" борбу наших братів, будемо „цікаво читати" про се в наших ґазетах — чому би ні? Сеж нас нічого не коштує, а „цікаво" приглядатись, хто виграє: Ржеч-Посполіта чи Галичина, Пілсудский чи Петрушевич, Галецкий і Маліна чи патріоти зі Львова? Аякже! то такий „шов" для нас. А часом, як нам дуже сподобаєсь той „шов", то дамо на него 2 доляри або аж 50 центів — аякже! цілий „маєток" (того самого дня „калатнем" собі в компанії горівочки за 10 долярів за здоровля наших героїв у Галичині!) — аби потім наше імя і на звиско, як великого „жертводавця", було надруковане в ґазеті!

Така-то вся наша поміч старому краеви. Здаєсь нам що — як дамо доляра, два чи пять — вжесьмо заспокоїли своє сумлінне, вже „помогли" старому краеви, вже зробили своє! Ой ні, браття! Як на тім долярі чи пятьох має все скінчитись, то я Вам скажу, браття, що **Ви не викупите свого сумління ні за тисяч ні за стотисяч долярів.** Бо доляри долярами, і їх ніколи для старого краю не буде забогато! Але ту треба ще чого иншого, **ту треба Вашого голосу, Вашої опінії, Вашої політики.** Ту треба голосу одного міліона американських Українців. Треба, аби його було чути у конґресменів, у сенаторів, у письмах, депешах і депутаціях до Вашингтону. Так робиться політику в культурнім світі! Так поможемо старому краеви!

І не слухайте Каїнових голосів, котрі скажуть, що то „нічого не поможе". Брешуть вони як пси, **ті ляцькі агенти** — свідомі або несвідомі! А осе протести зробили то, що Галичини не признано Польщи, навіть на 25 літ! А чи знає Америка, які страшні річи діються в Галичині? Чи знають про се Ваші конґресмени, сенатори з Вашого стейту? Чи сказав то їм хто? Чи булисьте в них? Предложилисьте їм хоч оден страшний факт? Через Духа Святого мають вони то знати? Жадалисьте від них, аби конґрес вислав слідчу комісію до Галичини? Жадалисьте від них, аби Америка признала Західну Укр. Републику і їх правительство, „Національну Раду"? — Всего того Ви не зробили, все се занедбано, **все те наш смертельний гріх проти старого краю.** Направмож його! Ще не пізно! Саме остання година!

Як Ляхи добираються до семої шкіри наших братів у Галичині — нам **остання пора** зірватись на оборону Галичини. Як сего не зробимо, і то **зараз** — то ми не люде.

Свідомий.

БРІЯН І УКРАЇНСЬКА СПРАВА.

(Від власного кореспондента).

Коли з початком 1919 року Делеґація Української Народньої Републики на Мирову Конференцію приїхала до Парижа, — президентом французької републики був Пуанкаре, президентом ради міністрів Клемансо, міністром заграничних справ Пішон. Що-до Сходу Европи французька політика, якій давав напрям очевидно Клемансо, змагала до збудовання „великої Польщі", яка була би для Франції забезпеченнєм проти Німеччини, і до збудовання, після повалення совітського правительства, „единої неділимої" Росії, яка продовжуючи традиції царської Росії, остала би далі союзницею Франції. Се становище французької політики що-до Сходу Европи було міродатне також для її становища в українській справі. „Велика Польща" могла повстати тільки коштом Східної Галичини; „едина, неділима" Росія мусіла задержати пануваннє над Україною, — тому Франція була рішуче проти нас, як також проти инших народів на території давної Росії, які оборонялися проти російського й польського імперіялізму.

Кругом Бріяна гуртувалася тоді ґрупа парляментаристів, які хотіли повалити кабінет Клемансо. Одначе сі їх змагання не повелися. Клемансо вдержався аж до нових виборів при кінці 1919. Вибори випали зле для Бріяна і його прихильників. Один з найвизначнійших між ними, Франклин-Буйон, зовсім не вийшов послом. Тут треба зазначити, що Бріян не належить до ніякої партії і має тільки прихильність ріжних ґруп, але не має опори в якійсь сильній партії. По виборах Клемансо хотів кандидувати на президента републики. Заходи його противників довели до того, що він не кандидував і усунувся від політичного життя. Одначе Бріян і його прихильники не ввійшли до кабінету.

В літі 1919 року Делеґація Української Народньої Републики через свого члена д-ра Артима Галіпа вдержував зносини з ґрупою Бріяна. Політичне враженнє сих зносин було таке, що ся ґрупа схилялася до того, щоб понехати думки відбудови „единої неділимої" Росії і помогти Українській Народній Републиці та иншим національним державам на території бувшої Росії в війні проти російського совітського правительства та в будові своїх держав. Чи ся ґрупа, дійшовши до власти, була би справді повела таку політику, се годі справдити.

В сій ґрупі зробило зле враженнє, що на голову Делеґації Української Народньої Републики в Парижі призначено в літі 1919 року ґрафа Михайла Тишкевича, відомого з своїх консервативних і клерикальних поглядів.

З початком 1920 року я виїхав з Парижа і з того часу не маю інформацій, як ставився Бріян і його прихильники до української справи.

При тім треба зазначити, що положеннє на Україні з того часу змінилося. Правительство Української Народньої Републики втратило територію, втратило підмогу більшости українських партій, зреклося Галичини в користь Польщі і пішло взагалі під польський протекторат.

З другого боку російське совітське правительство **формально** признало державну самостійність України як радянської (совітської) републики (в **дійсности** правительство радянської України є залежне від правительства совітської Росії) і обі совітські републики (Росія й Україна) зачинають здобувати собі признаннє в державах антанти: Анґлія веде з ними торговельні переговори, Франція дозволяє своїм підприємцям на торговельні зносини з ними і т. д.

Що в таких відносинах зробить кабінет Бріяна в українській справі, не беруся вгадувати. Згадую радше про його відношеннє до української справи в 1919 р. як про історичний факт, який у свій час не міг дати ніяких наслідків.

Др. Михайло Лозинський.

Відень, 22. січня 1921.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Що писати в дописи про збори для збирання шерів на компанію?

В. Біляконабрав, Бейон, Н. Дж. — Вашу допись одержали, але в такій формі помістити не можемо. Просимо подати докладнійше: що се таке астрономічний годинник, про котрий пишете? Хто його придумав? На що збирають шери? Кілько думають зібрати? Коли думають його виробляти, де, в якій скількости? Котрі люди стоять на чолі акції та дають запоруку публиці, що гроші будуть ужиті як слід? Також просимо подати докладнійше про перебіг зборів. Сего вимагає передовсім загальна справа. По друге, сего треба, щоби зробити допись цікавою для всіх читачів часописи по всіх закутинах Америки.

Новинки про убійства.

І. Ло., Ґротон, Н. Й. — Дякуємо Вам за Ваш труд коло зібрання надісланих Вами новинок. На жаль помістити їх не можемо тому, що вони не представляють ширшого інтересу для наших читачів. Вони всі представляють убійства: одно убійство поповнено з помішання розуму, підкладом другого була любов та заздрість, третє се самовбійство. Правда, що містять їх місцеві ґазети, котрих читачі живуть усі в одній околиці. Через те якраз ми не можемо їх містити. Містять їх місцеві часописи, бо межи ними є богато знакомих тих осіб, що грають так або инакше якусь ролю в траґічній події. Для такої ґазети, як наша, котрої читачі розкинені по усій Америці, не може мати великого інтересу новинка про звичайне убійство або самоубійство в Ґротон, Рочестер, чи де инде. Прошу собі лиш представити, що редакція назбирала таких новинок з цілої Америки, або що кождий десятий читач нашої часописи прислав нам раз на тиждень дві такі новинки; ви побачите самі, що ми моглиб видавати щоденну часопись не на чотири, а на сорок сторін, усі заповнені убійствами та самоубійствами. Самі скажете, що такої часописи ніхто не читавби. Се не значить, щоби Ви або другі читачі зараз перестали писати цікаві новости, які діються в їх околиці. Ні, редакція хоче лише сказати, що наперед треба дивитися, чим новинка, про котру дописуватель хоче написати, має зацікавити усіх читачів часописи. Отже вертаючи до убійства, новинка про таке убійство може бути цікава для усіх читачів часописи тоді, коли особи, котрі виступають в події, можуть бути знакомі більшому числови читачів (коли, приміром, як нападений або напасник виступає Українець) або тоді, як убійство скоїлося серед дуже незвичайних обставин, з дуже рідких мотивів (починів) або в небувалий спосіб. Все, що дивне, небувале, таємниче цікавить кождого чоловіка без винятку. Як сказав один американський ґазетяр: „Як собака укусить чоловіка, то в тім нема нічого надзвичайного, в тім нема новинки; але як чоловік укусить собаку, то се новинка".

Як і Ви і другі читачі після наших вказівок будуть писати новинки та дописі до своєї часописи, то ми радо і з вдячністю будемо їх містити.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

В інтересі членів У. Н. Союза просимо, щоби кождий член, коли він відноситься з якоюнебудь справою до адміністрації „Свободи", подавав **конечно** число того відділу У. Н. С., до якого він належить.

Адміністрація „Свободи".

Др. Іван Франко. (2)

АНАРХІСТИ і КОМУНІСТИ.

(З книжечки п. з. „Що таке поступ?").

(Продовженне).

Зовсім з иншого погляду виходять ті напрями, що приймають дотеперішний поділ праці як річ конечну і хосенну, але хочуть лише усунути його шкідливі наслідки. Маємо тут на думці ріжні школи так званих **комуністів.**

Комуністи, так названі від латинського слова комунис, що значить спільний, стоять на тім, що все зло в людській суспільности походить не від поділу праці, а від поділу **власности.** В предавних часах, коли дикун, де що зловив приготовлював не лише страву, а й одежу й хату, а чого сам не зужив за життя, те велів собі по смерти класти до гробу, тоді можна було говорити про повну власність. Власність якогось чоловіка була вповні витвором його праці, то й не диво, що він мав до неї повне право. Але в наших часах се зовсім не так. Ані один чоловік не жиє виключно своєю власною працею. На його виживленне, одежу, помешканне, вихованне та заробкованне складається праця соток і тисячів ріжних людий, ба навіть соток і тисячів давнійших поколінь. Ми сієме нині хліб на полях, управлених перед тисячами літ, живемо в домах побудованих нашими батьками, дідами й прадідами, їздимо по дорогах та мостах збудованих старинними Римлянами, або новочасними Німцями, Бельгійцями та Італіянами, одягаємося в сорочки з американської бавовни, пряденої в Анґлії, тканої в Шлеску, або в матерії виробльовані в Франції, косимо стирійськими косами, краємо анґлійськими ножами, оремо німецькими плугами, наші жінки ї дівчата носять на шиях французькі коралі або венециянські скляні перли і т. п. І навпаки, наш хліб їдять Німці, наше мясо Віденці та Берлінці, наші покладки Парижани та Лондонці, наші яблока йдуть до Будапешту та до Вроцлава. Що тут власність і чия вона? Всьо перемішане, всьо не є виключно нічиє, всьо спільне, бо виплило зі спільної, міжнародньої праці.

Та то ще не досить. Найважнійша річ ось у чім. Кождий робучий чоловік у наших часах робить далеко більше, ніж сам спотребовує. Робить, так сказати, для спільної скарбівні. Робітники, що напалили цегли та вапна і вимурували великий дім, зробили таку річ, що перестоїть їх і їх синів і внуків і не стратить певної вартости ще й за сто лів. Кожда фабрика виробляє товарів далеко більше, ніж могли би спотребувати її властителі і робітники за ціле своє життє. На добре управленім поли, занятим одною громадою, звичайно родиться стілько хліба і всякого иншого плоду, що вся та громада могла би тим цілий рік жити дуже добре і ще би де-що лишилося про запас. Власне в тій надвижці плодів людської праці понад людську потребу й лежить по думці комуністів основа людського поступу. Людскість у загальній сумі робиться богатшою і має через те змогу чим раз більше сил увільнювати від здобування хліба, а повертати їх на плеканне науки, на політичні, громадські й инші діла. Все то було би добре, як би в людскій суспільности не було дечого иншого, по думці комуністів зовсім поганого. Се инше, **то приватна власність.** Праця в нашій суспільности — кажуть комуністи, вже тепер у значній части спільна. А плоди тої праці не спільні. Кождий чоловік робить більше над свою потребу, але не кождий забирає всю ту надвижку своєї праці на свою власність, — навпаки, міліони й міліони дістають із плодів своєї праці навіть меньше, ніж би їм потрібно для сяк-так зносного, людського життя. Надвижку їх праці забирають собі инші, які й збогачуються їх працею. Коли вся суспільність — говорять комуністи — працює спільно або майже спільно над витворюваннєм усяких достатків понад свою безпосередну потребу, то повинна вона вся з тих плодів своєї праці не лише жити в достатку, але надто чим раз більше богатіти, бо та надвижка виробленого її працею, повинна бути її спільним добром. Власне з того йде все зло між людьми, що те, що повинно бути спільним добром усіх членів суспільности, загарбують у свої руки поодинокі люди. Ми працюємо — кажуть комуністи, — як новочасні освічені люди, але розділюємо те запрацьоване добро як вовки або як дикуни: хто більше урвав а инших відігнав або роздер, той ліпший. Між способом вироблювання достатків (продукції) і способом розділювання тих достатків між поодинокі верстви суспільности (дістрібуції) панує велика незгідність. І не буде добра між людьми поки та нерівність не буде усунена. А усунути її можна лиш одним способом, а то таким, аби спільній праци відповідало спільне вживаннє випрацьованого добра. Приватна власність що тепер є терном у нозі дальшого поступу, а також жерелом нерівности і несправедливости між людьми, повинна бути скасована. **Спільна праця і спільна власність,** се повинні бути основи, на яких має бути побудований новий суспільний лад.

Комуністичні думки не були нічим новим у XIX. віці. Їх висловлювано нераз і то від дуже давніх часів. Ще в старину, на 400 літ перед Христом, їх виголошував грецький мудрець Плятон. Сліди комунізму бачимо і в нашім святім Письмі нового завіта, а власне в історії найпершої християнської громади в Єрусалимі швидко по Христовій смерти. В XVII. віці дуже докладні малюнки комуністичного устрою понаписували анґлійський учений та політик Тома Морус та італійський монах Тома Кампанелля, в XVIII віці комуністичні погляди голосили Французи Кабе, Морелі, Маблі, Руссо, Бибер, у XIX. в. Французи Фуріє, Сен Сімон та його ученики Базар і Анфантен, далі вчений історик Люї Блян, Анґлічанин Роберт Оуен і богато инших.

Між комуністами було богато талановитих письменників, які вміли блискучими фарбами змалювати користи та принади того нового устрою. Деякі, як Оуен, робили проби заснованя на підставі комуністичних поглядів фабрик, фільварків та свобідних кольоній; деякі з тих закладів поупадали, инші, особливо засновані в Америці або в ольній Швайцарії, держаться й доси, але на загальний розвій цілої суспільности не мали й не мають впливу.

Спільність! Добре то казати: спільність і розмальовувати на рожево те, що вже святий Павло вимовляв словами: „Се коль добро і коль красно, о еже жити брать ма вкупі". Але самою красою й самим моральним добром людина не проживе, тим більше, що й красу та добро кождий розуміє по свойому, а що для одного красне й добре, може бути меньше красне і меньше добре для другого. Не досить сказати: спільна власність. Але хотівши цілу суспільність побудовати на тій думці або виховати в почуттю конечности тої думки, треба докладно розміркувати, яка має бути та спільність як можна її побудувати, чи має вона які відміни, які границі, і які?

І в людській праці і в людськім уживанню є певні межі, де кінчиться спільність і починається те, що каже „я сам"! Що я зїм, того вже не зїсть ніхто инший, і навпаки: зїсть хтось инший вже не зїм я. Таксамо й з иншими предметами безпосередного людського вжитку, з одежею, помешканнем, забавами і т. п., значить, так далеко, до предметів безпосередного людського вжитку комунізм не може сягати. Таксамо тяжко допустити його і в обсяг звичайного домашнього господарства.

Відпочинок по праці конечний і кождий чоловік бажає мати собі для відпочинку свій власний кутик, де би міг бути собі зовсім свобідним і не стісненим навіть своїми найблизшими приятелями й громадянами. Заведеннє спільности і то примусової спільности, помешканнє могло би бути такою каторгою, таким нещастєм для многих людий, що комуністи по кількох невдалих пробах (одну таку пробу робили в Парижі коло р. 1840. ученики Сен-Сімона Базар і Анфантен) покинули сю думку.

Таксамо прийшлось обмежити комуністичні думки і з другого кінця. Певна річ, у нашій суспільній праці богато спільного, богато такого, де один користується здобутками праці другого або многих инших. Але чи все тут спільне? Очевидно, що ні. Спільна хиба основа, а кождий робить на тій основі по свойому. Що з того, що мої діди й прадіди сотками літ управляли й орали оте поле і воно, таке як я маю його під руками, є властиво здобутком їх праці? Але нехай я один рік не приложу до нього своєї питомої праці і свого кошту (зерна, навозу, або хочби пильнованя), чи буду мати з нього який пожиток? Ні. Що з того, що отсю машину зробив Анґличанин і передав мені в замін за здобутки моєї праці? А нехай я до неї не приложу ще своєї праці, кошту, вмілости, чи вона сама принесе мені яку користь? Ні. Отже до всього спільного, суспільного чоловік мусить іще доложити щось свойого, власного, окремого, і аж тоді може мати з того якийсь пожиток.

Але бо на тім не досить. Є такі роди праці, де те власне та окреме у кождого чоловіка однакове або майже однакове. Ходити за плугом, тягти косою, стояти при машині, се, хоч певно не легка річ, але знов не така надзвичайна мудрість; се, як кажуть, хто будь потрафить. Але є такі роди праці, що вимагають окремого приготованя, довголітної науки (примітом учительство), а иноді й науки і вправи і пильности для них за мало, коли нема вродженого таланту. Такі роди праці переважають на полі науки, штуки, навіть у техніці винахідники найчастійше мають вроджений талан, якого не мають міліони инших людий. Така праця, хоч вона дає не вичерпані скарби цілій людскости і нераз збогачує цілі краї й народи, не дасться упорядкувати комуністично, бо тут праці, думок, здібности одиниці людської не заступить ніяка инша одиниця.

Та швидко виявилася ще одна, може найбільша перешкода для осущення комуністичних думок. Коли-б навіть було можливо завести таку спільність між людьми, про яку думали комуністи, то все таки ся спільність мусіла би мати певні границі. Від биди можна би допустити можливість тісної спільности між людьми одної народности, одної мови, одної віри, одного ступня цивілізації, хоч і тут спільність високо освічених городян з низько освіченими иноді на пів дикими селянами являється дуже сумнівною. Але як уявити собі потім відносини між ріжними народами та ступнями цивілізації? Чи й між ними буде спільність, чи ні? А коли не буде, то чи не почнеться між комуністичними суспільностями тасама боротьба та тяганина, що йде тепер без комунізму? Або коли одна суспільність прийме комунізм а її сусіди ні? І як заводити комунізм: у одній громаді насамперед, чи починати від повітів, країв, чи ждати, аж його прийме від разу ціла держава? Як бачимо, при самій думці про практичне переведеннє і можливі наслідки комуністичних думок (проб переведення їх на ширший розмір у новійших часах так і не роблено зовсім) показувалося стілько сумнівів і трудностий, що більшого числа прихильників сі думки не могли собі здобути. Але вони були плодючим зерном, із якого виросли пізнійші парости — ріжні напрями **соціялізму.**

(Далі буде).

НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

Жертви посилається до American Ukrainian Exchange, 30 E. 7th St. New York City. Збірку контролює Др. С. Демидчук.

62. Ник. Хоміцький Ню Йорк **$5.00**

63. Стефан Вульчин............**$5.00**

(замісць видатків на весілє Петра Возняка і Анастазії Нагірної в Ню Йорку).

Разом від початку $458.52.

ОСТАЄ В КАСІ $53.72.

Др. С. Демидчук.

Богато з викликаних громадян не складає своїх жертв. Ті громадяни, що викликують когось, повинні також вислати до викликаних картки з повідомленнем, що їх викликано і попросити щоби зложили жертву.

ЯК ПОПРАВИТИ СВОЄ ЗДОРОВЛЄ.

На зборах дентистів, відбутих недавно в Шікаго, один із знаних промовців сказав, що „коли хочете поправити своє здоровля, старайтесь їсти з розвагою". І на доказ подав кілька фізичних недомагань, які є наслідком скорого споживання страв. Звички поликання страв без належного їх жуття не так скоро можна позбутися, і длятого треба предбачити це і пошукати конечні способи поправи. Тут потрібно Трінерового Гіркого Вина. Бо воно помагає травленню і чистить кишки. Також кождий, що його раз попробував, є вдоволений. І так, пише нам п. Ферміно Лопез, з Ню Бедфорд, Масс.: „Попробував Трінерове Гірке Вино і мушу признати, що воно знаменито помогло". Ваш аптикар або продавець лікарств потвердить також, що імя Трінерових лічничих средств є незрівнане. Трінерів Лінімент і Трінерів Смиритель Кашлю і т. д. є знамениті средства. — JOSEPH TRINER COMPANY, Chicago, Ill. Наш представник в Ню Йорку: 340 E. 71st St.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

САВТ ДІРФІЛД, МЕСС. Повідомляється всіх членів тов. „Галицька Січ", від. 270, що перший мітінг по річнім відложено на неділю, 20. лютого с. р. На сім мітінгу мусять всі члени явитись. Старі урядники мають здати звіт. Кождий член хай приведе що найменше одного нового члена, бо се остатний місяць, в котрім будеться приймати нових членів до У. Н. Союза за 50 цнт., а до товариства без вступного. — І. Журавець, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Братство св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю о 2. годині сполудня в церковній галі при Годсон Евеню. Кождий член повинен явитись на той мітінг, бо є нові справи до полагодження, і вирівнати свої місячні вкладки, бо відділова каса не буде більше за них висилати. Котрий член не явиться на мітінгу, підпаде під кару після статута братського. Також будеться приймати нових членів за 50 цнт. до У. Н. Союза, а до братства без вступного, отже проситься членів, щоби привели свої знакомих котрі ще не є членами У. Н. Союза, а хотіли-б малим коштом стати членами братства св. Йосафата і У. Н. Союза. Ще є добра нагода в сім місяці. Приходіть як один і приведіть своїх знакомих. — Н. Паснак, предс.; К. Шевчук, секр.

КОРТИС БЕЙ, МД. Бр. св. Михаїла, від. 55, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 20. лютого в галі парохіяльній, точно о 2. годині сполудня. Кождий член мусить явитись, бо є богато важних справ до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої місячні вкладки, бо в противнім разі зістануть суспендовані. — Н. Шандровський, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Подаєсь до відома, що мітінг тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241, відбудеться дня 20-го лютого с. р. в аБзар Гол при Вилларя Евеню, точно о 2. годині сполудня. Взиваєсь усіх членів як місцевих так і позамісцевих явитись на сей мітінг, бо є справи важні, як вибір нового секретаря на місце уступившого. Проситься усіх тих родичів, котрих діти стоять в Молодечім Союзі, щоб явились на мітінг у справі реорганізації Молодечого Союза. Проситься усіх тих, що ще не стоять в організації, щоби не ходили самопас, а безпроволочно вступили в наше товариство і також до У. Н. Союза, бо се одиноке товариство, що стояло і стоїть на сторожі народнього добра на землі Вашингтона. Се одинока національна інституція, що виборола собі загальне признанне як у своїх так і чужих. Тому проситься вступати в члени. На мітінгу будеться приймати нових членів після вказівок статута.

КАРНЕҐІ, ПА. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 384, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітінг відбудеться в неділю дня 20. лютого с. р. в галі церковній під ч. 220 на Дженет, о годині 1.30 пополудні. На тім мітінгу мається кождий член явити, бо маємо важні справи до полагодження. Члени, котрі довгують, нехай поприходять на той мітінг і поприносять свої вкладки, бо котрий член на той місяць не заплатить свого довгу, такого члена будеться суспендувати. Ті члени, котрі платять свої вкладки, а на той мітінг не прийдуть, заплатять 50 цнт. кари, а урядники 1 доляра. — Д. Чепіль, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Товариство „Любов", від. 370, відбуде місячний мітінг дня 20. лютого с. р., точно о годині 2. сполудня на галі церковній. Проситься всіх членів, щоби прибули, бо є важні справи до полагодження, а найважнійше справа рішення Молодечого Союза через референдум і зміна на кляси. — Я. Швець, предсс.; М. Струганець, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Товариство ім. Івана Франка, від 83, повідомляє своїх членів, що мітінг місячний відбудеться в неділю, 20. лютого с. р. в домі У. А. Горожан під числом 822 Норт Френклин стріт, точно о другій годині сполудня. Проситься членів, аби кождий явився на мітінгу. Члени, що не являться, заплатять 50 цнт. кари, а урядник $1.00 кари. — С. Бабяк, пред.; О. Бабяк, кас.; С. Чорномаз, секр.

ПИТСБУРҐ, ПА. Отсим повідомляється всіх членів тов. Рогатинщина, від. 395, що мітінг за місяць лютий відкликаний з дня 12-го на день 19. лютого с. р. з причини, що було мало членів на мітінгу, а були важні справи до полагодження. Ті справи не можуть бути полагоджені о малім числі членів, тож проситься всіх членів, щоби були на мітінгу на 19. лютого. Мітінг відбудеться у товариша Антона Гука, 2112 Тустин улиця. Зачнеться о 7-мій годині вечір. — Т. Коруна, пр.; І. Катериняк, секр.

МОСКІҐОН ГАЙТС, МИШ. Товариство „Просвіта", від. 131, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 20. лютого с. р. о годині 1. сполудня при 635 сема улиця, в домі товариша А. Марчука. До порішення є дуже важні справи, котрі мусять бути переведені в присутности всіх членів. Товариші, коли маєте свого знакомого або приятеля, а він не є обезпечений, то приведіть такого Українця на висше згадані збори, хай стане членом товариства і У. Н. Союза. Не повинно бути у нас одного Українця або Українки, що не булиби членами своєї найбільшої організації на американській землі. — Б. Ґжим, голова; С. Ґжим, скарбник; Д. Дрозд, писар.

СКРЕНТОН, ПА. Товариство „Вільна Україна", від. 176, повідомляє всіх членів, що мітінг відбудеться дня 20. лютого с. р. в гали церковній зараз по Службі Божій. Обовязком кождого члена явитись на сім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. — Р. Рубльовський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома всім членам товариства „Єдність", від. 163, що мітінг відбудеться в суботу, 19. лютого с. р., о 8-мій годині вечір в домі Лашковича під ч. 1013 Н. 3-та ул. Обовязок кождого явитись, бо буде богато справ до полагодження. На мітінгу буде полагоджена справа резиґнації секретаря рекордового. — Т. Сорока, предс.; П. Колодчак, кас.; П. Мельник, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Уряд братства св. Петра і Павла, від. 245, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в слідуючу неділю, 20. лютого с. р., точно о 2-гій годині сполудня в галі церковній при 18 Woodland St. Проситься членів, щоби точно явились на означений час, особливо батьків, котрих діти стоять в Молодечім Союзі, бо відбудеться голосоване над новою реформою Молодечого Союза. Проситься також довжних членів, щоби вирівнали свої вкладки, бо будуть суспендовані. Сей місяць єсть остатній, в котрім приймається до У. Н. С. тільки за 50 цнт. тож хто з нових кандидатів хотів би вступити в наші ряди, то має добру нагоду зробити се слідуючої неділі. На остапку прошу прийти на час; не гадайте, що Ви ліпший пан від другого; ми всі рівні, тож разом до праці. — М. Скоропад, предс.; М. Мацуцький, кас.; О. Собчак, секр.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих покликів).

ROCHESTER, N. Y.

Бр. св. Йосафата, від. 217 У. Н. С., устроює аматорське представление **„АРЕНДАР В КЛОПОТІ"**, комедія зі сільського життя в 4-ох актах, получене з ВЕЛИЧАВИМ БАЛЕМ в гали під ч. 412 Норт Клінтон **19-го лютого**, о годині 7-ій вечер. Вступ: 1-ий ряд 75 цнт., другий 50 цнт., третий 35 цнт.

На се представлене і баль запрошується загал Рочестерських Українців. За повне вдоволение ручить
38-39 КОМІТЕТ.

CARTERET, N. J.

Товариство Співацьке **„Боян"** в Картерет, Н. Дж., відограє драму в 4-ох актах **МАТИ НАЙМИЧКА в неділю, дня 20. лютого 1921 р.** в гали церковній. Початок о годині 6.30 вечер. Вступ 50 цнт. 37і39

ВІДЧИТ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В пятницю, дня 18. с. м., точно о 8-ій годині вечером буде в Нюарку, Н. Дж., в галі Українського Народнього Дому при 57 Бікон стріт відчит **д. Мирослава Січинського** на тему: **„Огляд подій на Україні від 1914 до 1920 року"**.

До участи запрошує українську громаду — **„Нова Україна"**.

NEWARK, N. J.

Українська Батда тов. Запорожа, устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 19. лютого 1921 р. в Українській Робітничій гали, 57-59 Beacon Street, **Newark, N. J.** Початок точно о годині 7. вечером. Вступ 35 центів. Чистий дохід призначений для українських героїв, котрі находяться в Чехо-Словаччині. 39і41

PERTH AMBOY, N. J.

Тов. Спів. „Український Хор" відограє представлення **КАПРАЛЬ ТИМКО**, мельодрама в 5-ох актах, в Український Гали, під ч. 752 State Street **в неділю, дня 20. лютого 1921 р.** Для дітий пополудни о 2-ій годині. Вступ 5 цнт. Для старших о годині 7-мій вечером. Ціна 35 і 25 цнт. Всіх родимців з Перт Амбой і околиці запрошує
39-40 КОМІТЕТ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".